

Tilsyn med arbejde i arbejdsgivers, ansattes eller andres private bolig

Kvalitetsprocedure G-001

Anvendelsesområde: Generelt for

tilsyn Ansvarlig enhed: AFC, 1. kontor

Ikrafttræden: 1. oktober 2007

Senest revideret: 1. juni 2018

Indledning

Denne kvalitetsprocedure er aktuel for tilsynssupportere og tilsynsførende, som fører tilsyn i en arbejdsgivers, ansattes eller andres private bolig. Formålet med proceduren er at klarlægge de retningslinjer, som den tilsynsførende skal overholde i forbindelse med adgangen til og gennemførelsen af disse tilsyn.

Det følger af grundloven, at boligen er ukrænkelig, og at myndigheders adgang til private boliger og andre områder, der hører til boligen, kun kan ske med en særlig lovhjemmel eller efter en retskendelse. Grundlovens bestemmelse om boligens ukrænkelighed gælder også i forhold til adgangen til virksomheder.

Udgangspunktet efter arbejdsmiljøloven er, at du som tilsynsførende har ret til at komme ind på alle offentlige og private arbejdssteder og kontrollere overholdelsen af arbejdsmiljølovgivningen uden en retskendelse, når du viser behørig legitimation (dvs. dit legitimationskort fra Arbejdstilsynet). Dette står i arbejdsmiljøloven – og bag på dit legitimationskort fra Arbejdstilsynet.

Men der findes undtagelser, og denne kvalitetsprocedure beskriver, hvad du skal være særlig opmærksom på ved tilsyn med arbejde i arbejdsgiverens, ansattes eller andres private hjem. I det følgende gennemgås:

1. Områder hvor Arbejdstilsynet ikke har adgang til at foretage tilsyn i private hjem
2. Områder hvor Arbejdstilsynet kan foretage begrænset tilsyn i private hjem
3. Områder hvor Arbejdstilsynet har særlig praksis for begrænset tilsyn i private hjem
4. Fremgangsmåde ved tilsyn med arbejde i privat hjem

I bilag a kan du se Arbejdstilsynets tilsynspraksis for bestemte brancher, hvor tilsyn i private hjem er hyppigt forekommende.

1. Områder hvor Arbejdstilsynet ikke har adgang til at foretage tilsyn i private hjem

Arbejdstilsynet har ikke adgang til at føre tilsyn med arbejde af ikke-erhvervsmæssig karakter i en privat bolig m.v. Dette følger af arbejdsmiljøloven.

Når en person således udfører ikke-erhvervsmæssigt arbejde på eller i sin egen private bolig, fritidsbolig, grund i tilknytning hertil, køretøj, fritidsfartøj eller andre løsøregenstande tilhørende husstanden, kan Arbejdstilsynet ikke føre tilsyn med arbejdet. Tilsynet kan alene ske efter en retskendelse. At Arbejdstilsynet ikke fører tilsyn i denne situation er en undtagelse i forhold til, at Arbejdstilsynet kan komme ind på alle arbejdssteder.

Med 'arbejde af ikke-erhvervsmæssig karakter' menes fx reparationer på ejendommen, havearbejde, reparationsarbejde på egen bil eller lignende, hvor udbyttet af arbejdet sædvanligvis er til brug for ejeren selv.

Er du i tvivl om, hvorvidt det er boligens beboere eller fremmede, der arbejder på eller i boligen, må du forsøge at afklare dette med forsigtighed og under udøvelse af hensyn til beboeren.

Begrænsningen i Arbejdstilsynets adgang gælder også i de tilfælde, hvor Arbejdstilsynet får kendskab til alvorlige ulykker i forbindelse med det ikke-erhvervsmæssige arbejde.

2. Områder hvor Arbejdstilsynet kan foretage tilsyn i private hjem, men hvor kontrollen er begrænset

Det er kun visse dele af arbejdsmiljølovgivningens regler, der gælder i forhold til en arbejdsgivers eget erhvervsmæssige arbejde, herunder i forhold til erhvervsmæssigt arbejde, som arbejds- giveren måtte udføre i sin private bolig. I forhold til dette arbejde kan du ikke stille krav til bl.a. arbejdsmiljøorganisation, arbejdspladsvurdering og til arbejdsstedets indretning.

I forhold til arbejde, der udføres af ansatte i arbejdsgiverens private husholdning, kan du heller ikke stille krav til bl.a. arbejdsmiljøorganisation, arbejdspladsvurdering og til arbejdsstedets indretning.

Der gælder også visse undtagelser i forhold til tilsynet med arbejde, der udføres af en ansat i den ansattes egen private bolig. I forhold til dette arbejde kan du bl.a. ikke stille visse krav i forhold til arbejdsstedets indretning, visse krav i forhold til arbejde ved skærmterminaler, visse krav i forhold til arbejdsmiljøorganisation og visse krav i forhold til reglerne om hvileperiode og fridøgn.

Disse undtagelser i arbejdsmiljølovgivningen har betydning for hvilke arbejdsmiljøkrav, du kan stille til det arbejde, som udføres, men som udgangspunkt har de ovenfor nævnte undtagelser ikke betydning for din ret til at få adgang til at føre tilsyn på arbejdsstedet.

Under branchegruppe 970000 er der erfaringsmæssigt mange virksomheder, hvor der ofte udføres erhvervsmæssigt arbejde i arbejdsgiverens private bolig. Du kan læse mere om nogle af disse arbejdsituationer, og om hvordan der føres tilsyn med arbejdet i bilag a.

3. Områder hvor Arbejdstilsynet har særlig praksis for begrænset tilsyn

Særligt om arbejde i den private sfære

Vennetjenester

Privates udførelse af vennetjenester for hinanden er omfattet af arbejdsmiljølovgivningen. Du skal udvise en vis tilbageholdenhed med at gennemføre tilsyn og afgive reaktioner, hvor arbejdet på en privat bolig udføres som led i en vennetjeneste. Det betyder, at du inden du gennemfører tilsynet skal overveje, om de arbejdsmiljøforhold du kan konstatere eller mistænker er til stede, har en så alvorlig karakter, at de 'trumfer' at arbejdet udføres som led i en vennetjeneste. I denne vurdering skal du lægge afgørende vægt på risikoen for arbejdsulykke og muligheden for personskade.

Arbejdstilsynet gennemfører normalt tilsyn og afgiver reaktioner over for farlige situationer i forbindelse med sådant arbejde, f.eks. ved at nedlægge forbud mod det farlige arbejde.

I vurderingen af, om der er tale om en vennetjeneste, kan der lægges vægt på følgende:

- Er der tale om arbejde, som er i "modtagerens" private eller erhvervmæssige interesse? Hvis det er i modtagerens erhvervmæssige interesse, f.eks. arbejde på en bygning, hvorfra modtageren udfører sit erhverv, taler dette imod at anse arbejdet for en vennetjeneste.
- Er den, der udfører arbejdet, professionel inden for det arbejde, der udføres? Dette vil normalt tale imod at anse arbejdet for en vennetjeneste.
- Sker der kontant afregning for arbejdet? Dette vil tale imod at betragte arbejdet som en vennetjeneste.

Erhvervmæssigt arbejde i den private sfære

Du skal udvise en vis tilbageholdenhed med at gennemføre tilsyn og afgive reaktioner, hvor en arbejdsgiver eller selvstændig erhvervsdrivende uden ansatte udfører arbejde i sin "private sfære". Det betyder, at du inden du gennemfører tilsynet skal overveje, om de arbejdsmiljøforhold du kan konstatere eller mistænker er til stede, har en så alvorlig karakter, at de 'trumfer' den private ejers ret til at udføre arbejde på sin bolig. I denne vurdering skal du lægge afgørende vægt på risikoen for arbejdsulykke og muligheden for personskade.

Arbejde i arbejdsgiverens private sfære er arbejde, der tjener til arbejdsgiverens virksomheds drift m.v., men som ikke er virksomhedens hovedaktivitet, og hvor virksomheden ligger i umiddelbar forbindelse med arbejdsgiverens private bolig. Det kan fx være bageren, der udfører vedligeholdelsesarbejde på en bygning, der både indeholder bageriet og bagerens private bolig. Hvis arbejdsgiveren udfører almindeligt arbejde på sin bedrift fx landmanden, der arbejder med sine dyr eller afgrøder eller bageren, der bager brød i sit bageri, så fører Arbejdstilsynet sin kontrol efter de almindelige gældende retningslinjer – også selv om arbejdsgiverens private bolig måtte ligge i umiddelbar tilknytning til erhvervet.

Tilbageholdenheden vedrører kun arbejdsgiverens eget arbejde i den private sfære og ikke eventuelle ansattes arbejde. Det er derfor vigtigt, at Arbejdstilsynet stadig fører sin kontrol, som det følger af de almindelige retningslinjer, men udviser tilbageholdenhed, hvis det viser sig, at det er arbejdsgiveren selv, der udfører arbejdet.

Se mere i instruks IN-18-20 om tilsyn i den privates sfære.

4. Fremgangsmåde ved tilsyn i privat hjem

Gennemførelsen af tilsyn i private boliger

Tilsyn med arbejde

Retten til adgang til et arbejdssted gælder kun, hvor du skal føre tilsyn med overholdelse af arbejdsmiljølovgivningen – dvs. hvor der udføres arbejde. Ved tilsyn i en privat bolig har du derfor kun ret til adgang til de dele af boligen, hvor der udføres arbejde.

Information om tilsynet

De borgere/ejere, som skal modtage et tilsynsbesøg i deres eget hjem, skal altid informeres inden tilsynet og have haft lejlighed til at komme med indsigelser (information til borgeren kan godt ske umiddelbart inden tilsynet).

Ved tilsyn med arbejde i private hjem, hvor fx en kommune eller et privat firma er arbejdsgiver, skal arbejdsgiver og arbejdsmiljøorganisation inddrages så tidligt som muligt i tilsynsforløbet, hvor det er muligt. Du kan rådføre dig med arbejdsgiveren om hos hvilke borgere, der skal planlægges tilsyn.

Ved tilsyn med arbejde, hvor beboeren ikke er involveret fx ved opsætning af nyt køkken eller nyt tag, gennemfører Arbejdstilsynet altid tilsynet, med mindre beboeren nægter Arbejdstilsynet adgang til sit private hjem.

Hvis borgeren/ejeren er til stede, skal du identificere dig og fortælle, at du vil gennemføre et tilsyn med arbejdsmiljøet. Hvis ejeren godkender dette, gennemfører du tilsynet.

Hvis en borger/ejer ikke ønsker besøg, vil det afhænge af et konkret skøn, om der trods dette skal gennemføres tilsyn i den pågældendes hjem. Der skal dog være helt særlige grunde til at foretage et tilsyn i imod en borgers ønske. I vurderingen kan indgå, om du har konstateret grove overtrædelser eller farlige situationer. I de tilfælde kan Arbejdstilsynet kun få adgang med politiets hjælp. Bistand fra politiet forudsættes kun at ske, hvor arbejdet vurderes at indebære en helt konkret særlig risiko, fx risiko for nedstyrtning. Tal dog altid med en tilsynschef først, inden du ringer til politiet.

Hvis ejeren ikke er til stede, gennemfører du tilsynet. Husk dog altid at efterlade en grøn underretningsblanket, jf. nedenfor.

Betænksomhed

Af hensyn til borgeren skal du udvise betænksomhed og omtanke, når du gennemfører et tilsyn i private hjem. Undgå så vidt muligt at tage fotografier i private hjem. Hvor det er muligt, bør dokumentationen af eventuelle påbud ske på anden vis.

Især i plejesituationer skal du udvise omtanke. Hvis fotos er nødvendige, skal du undgå at tage fotos af de personer, som modtager hjælp eller pleje eller andre tilstedeværende personer. Herunder må du ikke tage fotos af personerne i private situationer, fx ved påklædning eller badning eller lignende.

Husk "Arbejdstilsynets besøg på din adresse i dag" (den grønne underretningsblanket)

Ved tilsyn i private hjem, skal du altid aflevere blanketten 'Arbejdstilsynets besøg på din adresse i dag'. Skrivelsen skal afleveres ved tilsyn i private lokaliteter, der benyttes som beboelse. Skrivelsen skal også afleveres hvis du har ført tilsyn på steder, hvor der normalt ikke er offentlig adgang – fx lagerlokaler, baglokaler til butikker, stalde, lader og garager.

Du skal ikke aflevere skrivelsen ved udendørslokaliteter så som marker, gårdspladser og haver, samt byggerier, der ikke har karakter af at fungere som beboelse/ejendom. Hvis du er i tvivl, så aflever skrivelsen. Er ejeren/borgeren ikke hjemme, afleverer du skrivelsen i postkassen eller andet sted, hvor borgeren/ejeren må forventes at finde skrivelsen.

Bilag a - Tilsynet med virksomheder i branchegruppe 970000

I branchegruppe 970000 er der erfaringsmæssigt mange virksomheder, hvor ansatte udfører arbejde i arbejdsgiverens eget hjem herunder private husholdning. De ansatte er direkte ansat af den pågældende arbejdsgiver i vedkommendes eget hjem fx i husholdningen. Det er fx au pair-piger, tjenestefolk, den gruppe af handicaphjælpere, der ikke er registreret under branchegruppen for hjemmepleje, private dagplejere, godser. Dette må ikke forveksles med ”ansatte, der udfører arbejde i andres private hjem eller husholdning”, som fx er hjemmehjælpere, hjemmesygeplejer- sker eller rengøringsassistenter, der kan være ansat i en kommune eller i en anden virksomhed.

I branchegrupper, hvor der fx er registreret foreninger, sportsklubber, menighedsråd, der ofte er registreret på formandens private adresse, skal tilsynet normalt udføres på det arbejdssted, hvor arbejdet foregår.

Udenlandske ambassader

Udenlandske ambassader er ikke underlagt dansk lovgivning. Arbejdstilsynet har derfor ingen adgang til at føre tilsyn med arbejdsmiljøet i udenlandske ambassader, medmindre Arbejdstilsynet bliver inviteret af ambassaderne.

Husholdningsarbejde i private hjem, herunder au-pair arbejde

Arbejdstilsynet fører som udgangspunkt ikke tilsyn med arbejde, som kan henføres til arbejdsgiverens private husholdning. Der gælder dog særlige regler for unge under 18 år. Efter en nærmere konkret vurdering føres tilsyn i tilfælde af alvorlige klager og ulykker.

Privat dagplejer

En privat dagplejer (ikke at sammenligne med en kommunal dagplejer, hvor tilsynet aftales med kommunen) kan være en person, der passer et eller flere børn i eget hjem. Der føres som udgangspunkt ikke tilsyn hos en privat dagplejer, der arbejder i eget hjem. Efter en nærmere konkret vurdering føres tilsyn i tilfælde af alvorlige klager og ulykker.

Godser

Godser er i dag registreret som virksomheder, og kan have mange former for arbejde og ansættelsesforhold. Da arbejds- og ansættelsesforhold til forveksling ligner ansættelsesforhold i andre virksomheder, føres der normalt tilsyn med disse. Der kan være enkelte arbejdsfunktioner i arbejdsgiverens husholdning (private hjem), som ikke skal have tilsyn fx au-pair arbejde som nævnt ovenfor.

Tjenestefolk

Tjenestefolk betegner personer, der er ansat i større husholdninger, og hvor ansættelsesforholdet kan ligne et almindeligt arbejdsforhold. Arbejdstilsynet fører tilsyn med det arbejde, der kan henføres til arbejdsgivers private hjem, men som ikke er privat husholdning som nævnt ovenfor.

Handicaphjælpere

En handicaphjælper er en person, der er ansat til at hjælpe en handicappet person med personlig pleje m.m. i den handicappedes eget hjem og husholdning.

Handicaphjælperen kan enten være ansat af en kommune, et privat firma eller direkte af den handicappede selv. Såfremt det er kommunen, der er registreret som arbejdsgiver, føres der almindeligt tilsyn med handicaphjælperens arbejde. Hvis det derimod er tale om Borgerstyret Personlig Assistance (BPA-ordning), hvor det enten er den handicappede selv eller en privat virksomhed, der er registreret som arbejdsgiver, føres der som udgangspunkt ikke tilsyn med arbejdet. Efter en nærmere konkret vurdering føres tilsyn i tilfælde af alvorlige klager og ulykker.

Hvis det arbejde, handicaphjælperen udfører, kan sammenlignes med almindelig husholdning, som kunne udføres af husstandens medlemmer (madlavning, rengøring mv.) føres der som udgangspunkt ikke tilsyn med arbejdet. Der føres almindeligt tilsyn, hvis handicaphjælperens arbejde vurderes at være pleje af professionel karakter.

Foreninger/ menighedsråd, der er registreret på en privat adresse

Mange foreninger og menighedsråd kan være registreret på formandens private adresse. Inden tilsynet skal der altid tages kontakt til foreningen (typisk telefonisk) med henblik på at få oplysninger om hvor arbejdet foregår, så tilsynsbesøget alene kan foregå der.

Det betyder, at der som udgangspunkt ikke må føres tilsyn på den private adresse uden forudgående kontakt.

Hvis en forening undtagelsesvist og mod forventning undlader telefonisk at oplyse, hvor foreningens arbejde foregår, vil Arbejdstilsynet fortsat have mulighed for, efter en konkret vurdering, at starte tilsynet på privatadressen med henblik på at få de relevante oplysninger om arbejdsstedet.

Hvis kontaktoplysninger (telefonnummer) ikke fremgår af besøget/VIVI, skal disse fremfindes via fx krak mv. inden tilsynet.

